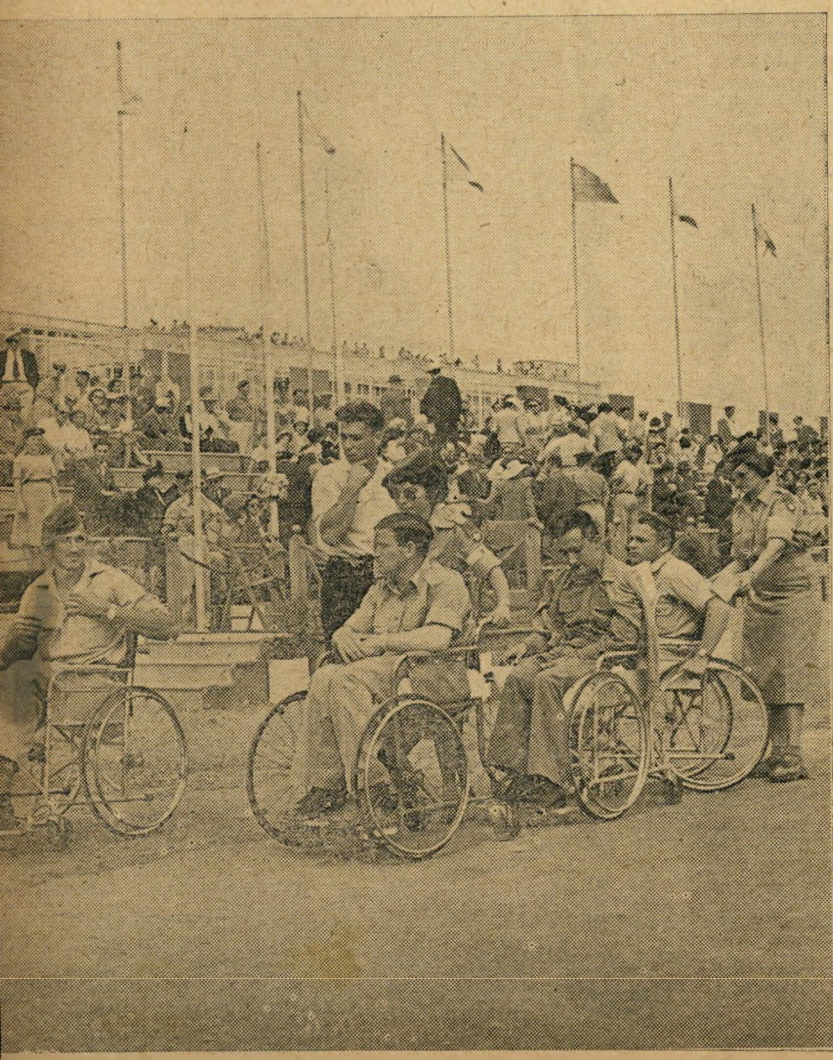


ברעש, באש ובקול דפנה דקדק



ה מטוסים הכבדים הנמיכו טוס, מילאו את החלל בטירטורם מהמם. הקהל עצר את הנשימה. הוא זכר את הימים כשפרימוסים קטנים קיימו את הקשר עם יישובים מנותקים, הטילו רימונייד. הוא זכר את היום עת המריאו המטרשמיטים הראשונים — מטוס-תינוק בהשוואה למפלצות-אוויר אלה.

חיל הרגלי צעדי. הם לא דמו עוד לאלפי המתנדבים של ינואר — פברואר 1948, שכל אחד מהם היה לבוש תלבושת שונה — האחד בריטית, השני אוסטרלית, השלישי אמריקאית. רקיעת הרגליים על הכביש העידה על אמונים ממושכים, של שבועות וחדשים. ופניהם של רבים מאנשי השורה העירו כי באו לא מכבר מתימן, מעיראק, ממארוק.

התזמורת ניגנה. רבי-המטה, בראש, העיף את מטהו השמימה, גרם לניחוש מודאג בלב האלפים — יתפוס את המטה או לא? וכשחזר המטה, כמובן, אל ידיו הבטוחות, נהגו הצופים, שרגליהם דרכו במקום, בעל כורחן, לשמע שירי המצעד.

ואחרי כולם — הטנקים השרמנים עבי-הכרס, שעוד לפני ארבע שנים נראו כפיסגת העוצמה הצבאית, כשהופיעו, בודדים, במערכה, ושהסכו, בינתיים, ציוד רגיל. איש מבין הצופים לא יכול היה לסגור את לבו לפני ההשפעה הפסיכולוגית המהממת של חיות-פלדה אלה, שהמולתן ההדגונית שופעת בטחון עצמי.

ובצד הרעש של המיפגן התלאביבי והאש של המיפגן הירושלמי, בו הסתערו החיילים לתוך קרב-מדומה, שררה הדממה הדקה — הדממה של הזכרונות. היא שררה בבתי הקברות המפוררים ברחבי הארץ, לאורך שורות המצבות המסומנות בסמל צה"ל, על פני הגברים והנשים שבאו לזכור. והיא שררה גם ליד בימת המיצעד התלאביבי, במקום שישבו על כסאותיהם 18 הצעירים אשר שילמו בשורות צה"ל את המחיר הגבוה ביותר אשר אדם חי יכול לשלמו — מחיר שיתוק אבריהם.

מעשה יימיומי. יום העצמאות היה יומו הגדול של צה"ל. בצדק. כי חילי צבא-ההגנה יצרו את ה-15 במאי, כשם שחיילי ההגנה, אצ"ל ולח"י יצרו את ה-29 בנובמבר. גאות הצופים בצבאם, שמיפגנו היה חסר-פגם, היתה גאוה מוצדקת.

אולם יום העצמאות היה פגום מפני שהיה רק יום הצבא. לעולם לא היה הנוער העברי מבצע את „נס תש"ח" לולא היו קיימים נגבה, גת וגלאון בדרום, ותברותיהן בכל רחבי הארץ. לעולם לא היה „נס" זה קם לתחייה לולא מפעלי החרושת, משקי הכספר, בתי-הספר, מפעלי התרבות — כל אותם אברים שהפכו את היישוב העברי לגוף לאומי ריבוני עוד זמן רב לפני שירד דגל המנדט מעל התורן בנמל חיפה. ומקומם של כל אלה נעדר בטכס יום העצמאות.

לא היה זה רק עניין של צדק היסטורי. היה זה עניין של שלמות שדה הראייה. כי אם ניצור את האשליה כי החייל לבדו הקים את המדינה, כי החייל לבדו יכול היה להקים את המדינה, הרי שתיווצר האשליה המסוכנת הרבה יותר, כי החייל לבדו יכול לקיים את המדינה. ובגם שני, חשוב לא פחות. כל הטכסים של יום העצמאות נבנו כך שמבט האורח הופנה אחרונה, אל הנסים והנספאות של ימי הסער בהם קמה המדינה. כמעט בכל הנאומים, ובכל המיפגנים, טופח הרושם כאילו העצמאות היתה דבר חד-פעמי, דבר מושלם שאפשר ומותר לחוגג את יצירתו לפני ארבע שנים. גם זו תפיסה מסוכנת. כי העצמאות, כלוחות הברית, אינה מתת חד-פעמי. העצמאות היא מעשה יימיומי, והיא כרוכה לא רק ברגלו הצועדת של החייל, אלא גם בורועו של המועל, במוחו של המהנדס.

הזכרונות הם נכס יקר, גם נכס מועיל, אם לומדים מהם לקח. אולם יום העצמאות, אסור שיהיה יום זכרונות. כי לא העצמאות של אתמול היא הקובעת, אלא העצמאות של מחר.